

EUROPESE LEERLIJN VOOR GELUIDSTECHNICI MOET GAT DICHTEN MET DE PRAKTIJK

Maak jonge technici weer enthousiast voor het vak

De arbeidsmarkt schreeuwt om goede geluidstechnici. Hoe maken we jonge mensen (weer) enthousiast voor het vak? En op welke manier kan het huidige onderwijs worden aangevuld? Het Essence-project moet de hiaten in het huidige beroepsonderwijs gaan opvullen. | Tekst: Paulien Derwort |

"Geluidstechnici komen nu vaak van een mbo 3 of 4 -opleiding, óf juist van een niveau 6. Daar zit een gat tussen", vertelt Klaas Tops, bestuurslid van de VPT en één van de betrokkenen bij het Essence-project. Essence is een Europees initiatief om een nieuwe leerlijn voor geluidstechnici te ontwikkelen. Samen met Bas Kunnen doet hij stakeholdersonderzoek om te ontdekken waar de sector behoefte aan heeft. De bedoeling is dat er een Europese leerlijn komt op niveau 5: een opleiding die los te volgen is, maar ook in bestaande opleidingen geïntegreerd kan worden. Een soort master voor mbo'ers, dus. Het plan is in het leven geroepen door Jörn Nettingsmeier van het Duitse Verband Deutscher Tonmeister e.V. (VDT). Essence staat voor 'European Sound Specialist Education and Curriculum Exchange.' Samen met de VPT en andere verenigingen uit Duitsland, België, Nederland en Oostenrijk wordt er nu onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en draagkracht voor een nieuwe, aanvullende leerlijn in het technisch beroepsonderwijs. Tops: "In de huidige opleidingen worden aan de ene kant de jongens en meisjes opgeleid die de boel rond het podium kunnen aansluiten, aan de andere kant heb je de ontwerpers en producenten. Een goede geluidstechnicus

zit daar precies tussenin. Het vak is veel meer dan alleen de opdracht: 'je hebt een microfoon nodig en je moet zo laat ergens zijn.' Je moet de omgeving van de zaal snappen, enige artistieke bagage hebben, je moet begrijpen wat het verschil is tussen een theatervoorstelling en zakelijk evenement en je moet weten hoe je artiesten kunt faciliteren. Daar heb je soft skills voor nodig, en dat ontbreekt vaak in de opleidingen. Daarom hebben we nu het plan opgevat voor een nieuwe, Europese leerlijn die dat gaat oppakken."

"Ik heb liever dat studenten voortijdig afhaken dan dat ze een opleiding afronden waar ze verder niks mee willen."

GROTE LEEGLOOP

Een andere reden waarom er behoefte is aan instroom van nieuwe, goede technici, is de grote leegloop aan goed personeel. Kunnen: "Voor de pande-

mie was de uitstroom al een probleem. Corona heeft dat alleen maar versneld: mensen die buiten de boot vielen met allerlei regelingen zijn weggegaan en niet meer teruggekomen." Maar volgens Kunnen ging het vóór corona al mis op de opleidingen, waar het enthousiasme voor het vak soms ontbreekt: "Voor technici is bijvoorbeeld de ICT-sector vaak aantrekkelijker: lekker van 9 tot 5 werken met een goed salaris en fijne voorwaarden. In ons vak houd je het alleen vol als je het écht leuk vindt. Het is een soort roeping: je doet het niet om lekker veel

geld te verdienen of om 's avonds op tijd thuis te zijn. Wij houden van theater of muziek en willen echt iets bijdragen aan een mooi artistiek product."

DE PRAKTIJK

Wat er volgens Kunnen nu vaak misgaat, is dat een realistisch beeld van de praktijk ontbreekt: "Het vak is veel meer dan alleen aan je mengpaneel staan en een show weggeven. Er gaat een heel proces aan vooraf met een vrachtwagen die moeten worden uitgeladen, riggen, sjuuwen, opruimen. We zien dat stagiairs die aansluiting met die praktijk missen. Ik zie ook niet echt dat het enthousiasme er vanaf straalt, eerlijk gezegd".

Tops: "Daar zit dus een verschil met omringende landen. In Duitsland bijvoorbeeld gaan leerlingen vanaf het begin in de opleiding meteen de werkvloer op. Na vier jaar zijn ze praktisch behoorlijk goed en is de theorie van mindere kwaliteit. In Nederland is dat precies omgekeerd. De praktijkervaring in Duitsland is dan wel weer wat minder allround omdat leerlingen ervaring hebben opgedaan

op specifieke klussen. Ook zijn daar de disciplines veel strikter onderverdeeld: iedereen heeft z'n eigen taak. Bij ons is het veel meer van: we doen het met z'n allen. De geluidsman kan ook best even de trussen ophangen."

HET VAK VERANDERT

Nu er een tekort is aan goede geluidstechnici, zie je dat ook terug in de tarieven. "Het is terecht dat onze tarieven omhoog gaan", zegt Kunnen. "Want het vak is ook heel anders dan 15 of 20 jaar geleden. Het is veel meer dan alleen kisten het podium oprijden; inmiddels moet je een halve ICT'er zijn. Alles hangt nu in netwerken en is met elkaar verbonden. Er zijn steeds meer hybride evenementen en je moet weten hoe je iets op een goede manier op een stream moet zetten." Tops: "Ook het sjuuwen is met een factor 5 verminderd; er zijn minder kabels en snoeren. En het multidisciplinaire is steeds belangrijker: geluidstechnici zijn de vertalers tussen de verschillende disciplines. Vormgevers denken bijvoorbeeld in artistieke ideeën en beelden. Daartussen zitten technici die de ideeën

vertalen naar een operationeel plan met een lijst met spullen, een tekening en een planning."

HOE NU VERDER?

Om de internationale samenwerking te verbeteren en de kwaliteit van de opleidingen een impuls te geven, moet het Essence-project het verschil tussen landen verkleinen. De opleiding zou een niveau 5 mbo-opleiding worden, bijvoorbeeld voor niveau 4'ers die verder willen leren, of voor zij-instromers of technici zonder opleiding die al een tijdje werken en zich willen bijscholen. Tops: "We weten nog niet precies waar de behoefte ligt, daarom trekken we drie jaar uit om dit goed te onderzoeken."

Voor het Essence-project wordt nu dus volop onderzoek gedaan. Er is een groep bezig met het inventariseren van de bestaande opleidingen. Tops en Kunnen zijn namens de VPT nu bezig met 'stakeholdersonderzoek'. "We gaan in gesprek met verhuurbedrijven, artiesten en opleidingen", vertelt Tops. "Daarbij maken we een rangschikking: vooral de partijen uit de praktijk zoals verhuurbedrijven,

artiesten en leden van de VPT zijn belangrijk voor ons project. We willen weten wat ze nodig hebben, zodat we het plan kunnen verbeteren en draagvlak kunnen creëren. Zodat als het straks af is, de markt er ook écht op zit te wachten."

Na dit traject in Nederland wordt het stakeholdersonderzoek als een soort format uitgebreid naar de andere landen. Kunnen: "Het is best complex om met al die landen de koppen bij elkaar te krijgen. Maar ik zou al enorm blij zijn als de opleidingen straks wat meer de verbinding zoeken met de praktijk. Zodat studenten al vroeg in de opleiding ontdekken in wat voor vak

ze terecht komen. Ik heb liever dat studenten voortijdig afhaken dan dat ze een opleiding afronden waar ze verder niks mee willen. In ons vak heb je enthousiaste mensen nodig, wij kunnen het ons nooit permitteren om 'onze dag niet te hebben'. Want laat je dat gebeuren, dan heeft de hele productie er last van. Het zou mooi zijn als er straks een nieuwe generatie studenten afstudeert die net zo veel liefde voor het vak voelen als wij." <<

"Mensen die buiten de boot vielen met allerlei regelingen zijn weggegaan en niet meer teruggekomen."

"Geluidstechnici zijn de vertalers tussen de verschillende disciplines."

Klaas Tops is coördinator productie & techniek bij Theater Artemis. Bas Kunnen is zelfstandig geluidstechnicus en producer. Ze zijn ze betrokken bij het Essence-project namens de VPT. De volgende verenigingen doen mee aan het project:

- Verband Deutscher Tonmeister e.V. (VDT) (Projectleider)
- Österreichische Theatertechnische Gesellschaft (ÖThG)
- Vereniging voor Podiumtechnologie (VPT)
- Steunpunt voor producerende, ontwerpende en technische krachten van de brede culturele sector (STEPP)
- Interessengemeinschaft Veranstaltungswirtschaft e. V. (IGVW)
- EurAka Baden-Baden gGmbH (Link)
- Akademie der Österreichischen Theatertechnischen Gesellschaft mbH. (link)
- Stichting overleg onderwijs arbeidsmarkt theatertechniek (OSAT)